

robotniczej musimy walczyć na arenach politycznych.

Zanim jednak osiągniemy zwycięstwo — musimy sami sierotom po naszych kolegach zawodowych i towarzyszach pracy przychodzić choć raz w roku, w dniu ich „gwiazdki“ z wydatną pomocą, by stwierdzić, że los ich nie jest nam obojętny.

Koledzy! Pamiętajcie o „gwiazdce“ dla sierót po naszych kolegach zawodowych i towarzyszach pracy!

Dajcie szczerze, chętnie i hojnie!

Może tem otrzemy im ich łzy sieroce i choć na chwilę pozwolimy zapomnąć im o ich wielkim nieszczęściu.

Adam Bober

PROJEKT USTAWY O UMOWACH ZBIOROWYCH

Ministerstwo pracy i opieki społecznej opracowało projekty dwóch ustaw, które mają ogromne znaczenie dla pracowników. A więc chodzi tu o projekt ustawy o umowach zbiorowych i projekt ustawy o zatargach zbiorowych pracy (rozjemstwie).

Narazie podajemy tu treść projektowanej ustawy o umowach zbiorowych.

Według projektu, umowy zbiorowe ustalają uprawnienia i obowiązki pracodawców i pracowników oraz uczniów, związane z pracą najemną, względnie nauką zawodową, definiując warunki, na jakich mogą być zawierane umowy o pracę lub naukę zawodową. Uczestnikami umowy zbiorowej mogą być z jednej strony stowarzyszenia zawodowe lub gospodarcze pracodawców oraz poszczególni pracodawcy, z drugiej zaś strony związki zawodowe pracowników.

Uczestnikiem umowy zbiorowej ze

strony pracowników mogą być jedynie stowarzyszenia zawodowe w następujących wypadkach: 1) gdy istnieje umowa zbiorowa, zawarta ze stowarzyszeniem pracowników, działającą na danym terenie, dotyczącą danej gałęzi pracy lub działu pracy na pewnym obszarze, 2) we wszystkich innych wypadkach, gdy została ogłoszona inicjatywa w sprawie zawarcia umowy zbiorowej przez stowarzyszenie zawodowe pracowników, które z tytułu swej dotychczasowej działalności może reprezentować interesy pracowników danego zakładu lub zakładów pracy.

W razie, gdy nie zachodzi żaden z powyższych wypadków, uczestnikiem umowy zbiorowej może być zespół pracowników.

Spory o reprezentowanie pracowników pomiędzy zespołami pracowniczymi, a stowarzyszeniami zawodowymi rozstrzygają komisje pojednawczo-rozjemcze. Komisja obowiązana jest wydać decyzję w przeciągu 3-ich dni, przytem decyzja komisji jest ostateczną.

W razie przejścia zakładu pracy w posiadanie osoby niezwiązanej umową zbiorową, umowa zbiorowa zachowuje wszystkie skutki prawne w stosunku do nowego posiadacza zakładu pracy.

Postanowienia umowy o pracę, zawarte bądź przed, bądź po dołączeniu do skutku umowy zbiorowej, a niezgodne z tą umową, są nieważne i ulegają automatycznie zastąpieniu przez odpowiednie postanowienia umowy zbiorowej. Artykuł ten nie ma zastosowania, jeżeli postanowienia umowy o pracę są korzystniejsze niż odpowiednie postanowienia umowy zbiorowej.

W zakładach pracy, związanych umową zbiorową, postanowienia regulaminów pracy, niezgodne z umową zbiorową,

a nie zawierające warunków korzystniejszych dla pracowników, mogą być unieważnione przez obwodowego inspektora pracy.

Umowa zbiorowa może być zawarta na czas nieokreślony lub określony. Umowa na czas określony może być zawarta najwyżej na okres dwuletni. Gdyby w umowie był ustalony okres dłuższy niż lat dwa, będzie ona uważana za zawartą na okres dwuletni.

Umowa zbiorowa, w której nie jest wskazany czas jej zobowiązania, uważana jest za zawartą na czas nieokreślony.

Wypowiedzenie umowy zbiorowej, zawartej na czas nieokreślony, musi być dokonane na trzy miesiące przed upływem terminu jej wygaśnięcia.

Umowa zawarta na czas nieokreślony, musi być wypowiedziana na 3 miesiące zgóry. Powyższe terminy wypowiedzenia mogą być skrócone przez wyraźny przepis umowy zbiorowej nie niżej jednak terminu wypowiedzenia indywidualnego kontraktu pracy lub nie niżej jednego miesiąca.

Umowa zbiorowa pracy, zawarta na czas określony i niewypowiedziana we właściwym terminie, w braku w niej odmiennych postanowień, uważana jest za przedłużoną na czas nieokreślony.

W razie jaskrawego wykroczenia przez jednego z uczestników umowy zbiorowej lub w razie zmiany koniunktury gospodarczych, sądy lub rozjemcy mogą orzec o rozwiązaniu umowy.

Umowa zbiorowa jest nieważna, o ile: 1) nie jest zawarta na piśmie; 2) nie określa terminu swego działania oraz 3) nie ustala działów pracy, których dotyczy.

Minister pracy i opieki społecznej może na wniosek jednego z uczestni-

Z TECHNIKI

STANDARD COMPOSITOR

Wielkie zainteresowanie wywołał w sferach drukarskich w Niemczech i w Anglii genialny wynalazek nowej maszyny do składania Standard Compositor. Miesięcznik „Der Graphische Betrieb“ wielokrotnie już pisał o tym wynalazku. W numerze listopadowym z b. r. pisze wspomniany miesięcznik o maszynie do składania Standard Compositor co następuje:

Starania o zdobycie potrzebnego kapitału dla dalszej budowy maszyny Standard Compositor zawiodyły w zupełności. Standard Compositor nie będzie budowana, wszelkie wysiłki i praca były daremne. Kto miał sposobność widzieć praktyczną czynność Standard Compositora, był genialnym tym wynalazkiem zachwycony, maszyna ta w dziedzinie maszyn do składania przodowała by niewątpliwie i uczyniłaby na tem polu przewrót. Tem większy jest żal, że maszyna ta nie będzie budowaną; patenty przepadną i zostaną następnie dobrem ogólnem, co ostatecznie źle nie jest.

Smutnym jest fakt, że genialny wynalazek z powodu braku kapitału wykupionym być nie może. Późniejsza generacja lepiej może oceni zalety tego wynalazku i inny zbierze bez trudu owoce, które zebrać należało się Petri Palmedo. Szczęście dla niego, że nie dożył zaprzeczania swej idei, nieszczęście dla maszyny, iż śmierć zabrała genialnego wynalazcę podczas jego najlepszej pracy.

Niezwykłym postępowaniem tej maszyny była linja normalna, jak w układzie ręcznym. Dotychczasowe maszyny do składania mają zasadniczy błąd, że pismo ich nie może być utrzymane

w linii. Nie można naprzykład składać garmondem i nonparem w jednym wierszu; wiersz nonparelowy wisi w górze, zamiast utrzymać równą linię z garmondem. Nie można zatem praktycznie użyć kilka gatunków pism z kilku magazynów w jednym wierszu, mimo, że ze względów reklamowych twierdzi się, że taką równość osiągnąć można.

Niewątpliwie można układ nonparelowy tak ścisnąć, że równa się on z garmondem (np. poezja sceniczna). Potem jednak nie można tych matryc nonparelowych użyć na system (grubość) nonparelowy, tylko zawsze na garmond. Charakterystyczne, że drukarze, którzy zwykłe z lupą i mikroskopem fachowo badają wyprodukowane wiersze maszynowe, nie mogą zarządzić temu błędowi, który wbrew wszelkim regułom typograficznym tak jaskrawie się ujawnia. Przy Standard Compositor równały się wszystkie gatunki pism w jednej linii.

Inny, bezwzględny fortel było automatyczne wypełnianie wierszy końcowych. Przy Standard Compositor nie trzeba było końcowe wiersze wypełniać firetami, półfiretami i klinami. Przyrząd przy pracy śrubie automatycznie posuwał się do ostatniego słowa, wypełniając w ten sposób wiersz (ausgang). Przy poezjach można było składać firetami i półfiretami mianowicie bez klinów specjalnych, co powodowało równomierny układ pojedynczych wierszy. Maszyny do składania odlewające wiersze, muszą składać klinami, gdyż inaczej odlew nastąpić nie może, a przez co wiersze są nierównomiernie justowane. Przez automatyczne justowanie wierszy końcowych oszczędzała Standard Compositor na czasie, a przy odpowiednich składach osiągało się większą wydajność. Nie było również

ślabo justowanych wierszy, przez co unikało się ołowianych szpiców (Spisse).

Celowo następnie było przesunięcie wiersza matryce zapomocą naciśnięcia klawisza, przez co wiersz ze zbiornika odstawiony został wprost do czółenka odlewczego, podnoszenie wiersza było zbędne, justowanie matryce odbywało się z nagłowni czółenka odlewczego. Formy odlewce nie miały rowków wyrównujących. Nie było zatem przy Standard Compositor uszek matrycowych.

Najwięcej interesującym przy Standard Compositor był mechanizm rozbiórkowy, przeciw któremu z różnych stron wyrażono zupełnie nieuzasadnione wątpliwości. Jednakże kilku-miesięczna praca mechanizmu rozbiórkowego bez przeszkód, dowiodła, że mechanizm ten był bez zarzutu. Przy Standard Compositor nie było sztab zębatach i ślimacznice, matryce prowadzone były ponad połowę czterech pionowo stojących magazynów, gdzie pojedynczo odtrącane były, gdy kombinacje dziurek wprowadzała w ruch system zwrotniczy, przez co przepadnięcie matryce wykluczeniem było. System zwrotnicowy składał się z dworca z 128 zwrotnicami, który odpowiadał 128 kanałom magazynów.

Matryce odprowadzane były natychmiast do swoich kanałów, względnie magazynów i nie potrzebowały wpięć staczać się na metrowych sztabach zębatach, zanim odpaść mogły. Odpowiednio do tego nie miały one czułych zębów, które nieraz dobrą jeszcze matrycę uczynią nieużyteczną.

Zważywszy wszystko, przyznać musimy, że Standard Compositor była w dziedzinie maszyn do składania postępowym godnym uwagi.

Podał L. Sp.